

ELÄMÄNI SARJAKUVA

muutoksen näkyväksi tekemisen
työkalu ammattilaisille

Sarjakuvan kuvat: Roope Reimi

SIIVITTÄMÖ

-HANKE

Elämäni sarjakuva on Siivittämö (ESR+)-hankkeessa kehitetty visuaalinen työväline, joka auttaa hahmotamaan asiakkaan elämäntilannetta ja muutosta visuaalisesti ja selkeästi. Sen taustalla on aikuissosiaalityön KAIMEr-teoria, mutta työkalua voi käyttää kaikissa palveluissa ja valmennuksissa, joissa ihmisen arkea, voimavaroja ja edistymistä tarkastellaan yhdessä.

Sarjakuva tuo keskusteluun selkeyttä ja turvallisuutta: se auttaa avaamaan taustatekijöitä, suhteita, tukikeinoja ja käännekohtia tavalla, joka vahvistaa osallisuutta ja luottamusta. Samalla se tekee laadullisen vaikuttavuuden näkyväksi – myös silloin, kun muutos on pienimuotoista, tunnepohjaista tai vielä kesken.

TAUSTATARINANI

Asioita, jotka ovat vaikuttaneet elämäni - niin hyviä kuin vaikeitakin kokemuksia.

- Mistä tulen ja millainen taustani on?
- Minkälainen perheeni on ollut?
- Millaisessa lapsuudessa ja nuoruudessa elin?
- Minkälaisia koulu- ja työpolkuja olen käynyt?

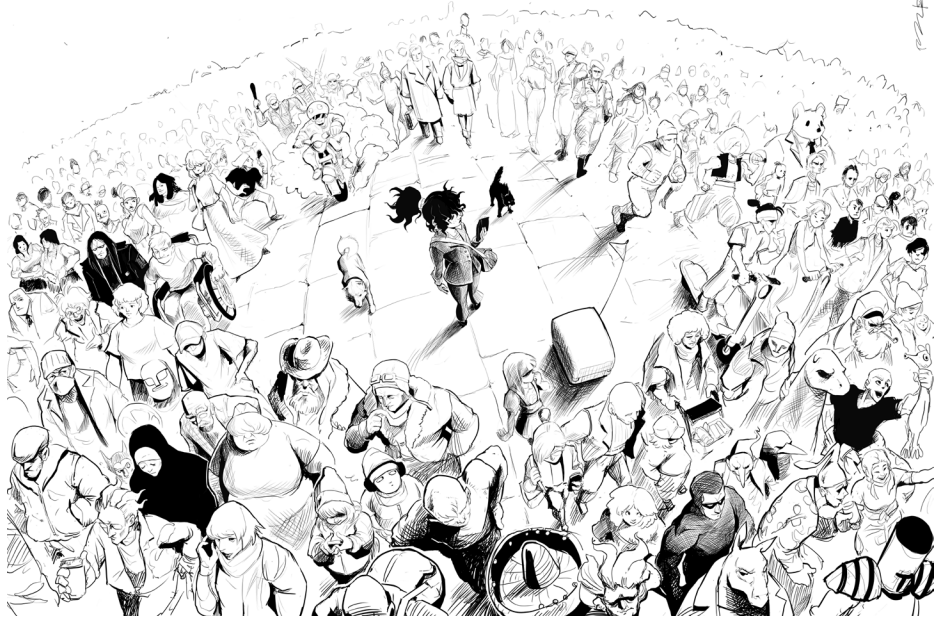
OMA KUVA

- Millainen kuva minulla on itsestäni?
- Millaisia ajatuksia, tunteita ja sanoja käytän itsestäni?
- Olenko toiveikas vai epäilenkö itseäni?
- Millainen sisäinen ääneni on?

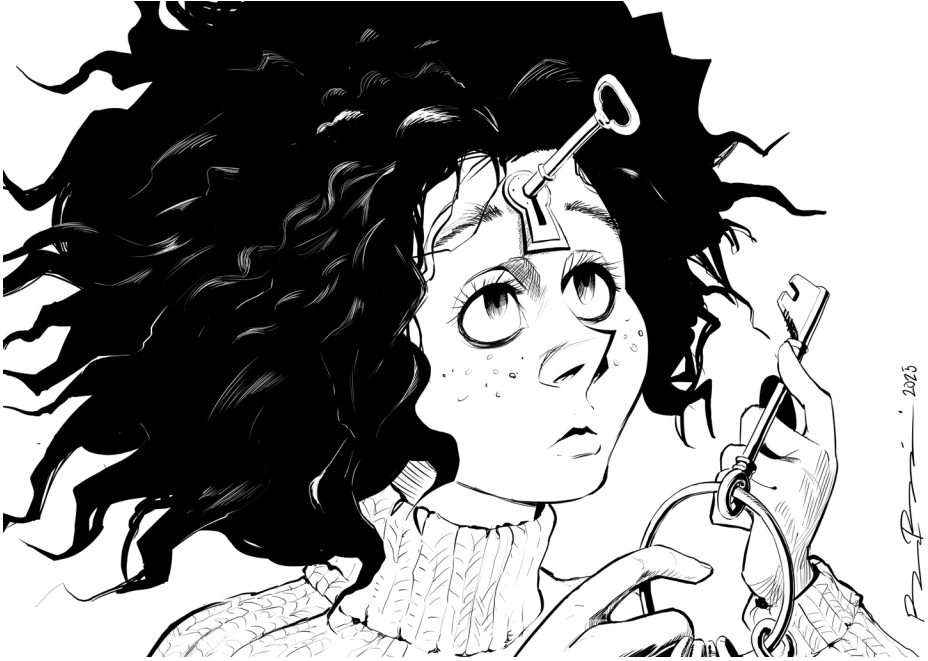
IHMISET YMPÄRILLÄNI

- **Ketä ihmisiä minulla on ympärilläni?**
Esimerkiksi perhe, ystävät, työntekijät, terapeutit, viranomaiset tai muut läheiset.
- **Minkälainen vaikutus ihmisillä on ollut elämääni?**
Sainko heiltä tukea vai estivätkö he toimintaani tai toivatko ristiriitoja elämääni?

TUKIKEINOT

- **Mitä apua tai tukea sain?**
- Esimerkiksi terapia, perhetyö, työkokeilu, valmennus, vertaistuki tai harrastukset. Myös vaikeat tapahtumat, kuten ero, muutto tai irtisanominen.
- **Mitä konkreettisia keinoja kokeilin ja mikä auttoi?**

KÄÄNNEKOHDAT

- **Mikä sai muutoksen aikaan?**
 - **Mitä sisälläni tai ympärilläni tapahtui?**
 - **Mikä muutos oli ja mitä tapahtui?**
- Esimerkiksi arvostava kohtaaminen, ulkopuolinen paine tai keinojen loppuminen.

OMA KUVA

- Millainen kuva minulla on itsestäni?
- Millaisia ajatuksia, tunteita ja sanoja käytän itsestäni?
- Olenko toiveikas vai epäilenkö itseäni?
- Millainen sisäinen ääneni on?

•

MINUN MUUTOKSENI

- **Mikä on tilanteeni tässä hetkessä?**
- **Millaisia pieniä tai suuria muutoksia arjessani tapahtui?**
Esimerkiksi jaksan paremmin, uskallan pyytää apua, koen toivoa tai löydän iloa.
- **Mitä muutoksia tunnistan elämässäni?**

TYÖNTEKIJÄLLE

Mihin sarjakuvaa käytetään?

Sarjakuva toimii työkaluna vaikuttavuuden arvioinnissa, mutta myös

- Dokumentoinnin työvälineenä
- Dialogin ja luottamuksen rakentamiseen
- Valmennuksen tai tuen prosessin jäsentämiseen
- Itsetuntemuksen ja osallisuuden tukemiseen

Miten sarjakuvaa käytetään?

Sarjakuvapohja on piirretty valmiiksi sarjakuvataiteilijan Roope Reimin toimesta. Se kuvaa seitsemässä ruudussa asiakkaan matkaa eri näkökulmista.

Sarjakuvaa voi käyttää missä tahansa työskentelyn vaiheessa: alussa, väliarviossa tai päätöksessä.

Sarjakuva vaikuttavuuden arvioinnissa

Sarjakuva toimii visuaalisena ja asiakaslähtöisenä arvioinnin välineenä sekä tilanteen selkeyttäjänä:

- Mahdollistaa yksilöllisen etenemisen ja laaja-alaisesti tilanteiden huomioimisen
- Havainnollistaa kausaalisuhteita KAIMEr-teorian näkökulmasta
- Mahdollistaa asiakasta voimaannuttavan tavan työskennellä ja dokumentoida

TYÖNTEKIJÄN REFLEKTIO-OHJE SARJAKUVAN KÄYTTÖÖN JA ASIAKASTYÖHÖN

1. Omat arvot, asenteet ja ihmiskäsitys

- Millainen ihmiskuva ohjaa työskentelyäni?
- Uskonko, että jokaisella ihmisellä on kykyä ja oikeus kasvaa, muuttua ja tulla kuulluksi?
- Minkälaisia ennakko-oletuksia minulla on asiakkaasta?
- Perustuuko ne tietoon, kokemukseen vai mielikuviin?
- Miten käsittelen asiakkaan elämäntilanteeseen liittyvää häpeää, syyllisyyttä tai vastuunjakoa?
- Pystynkö kohtaamaan asiakkaan ilman tuomitsemista – turvallisenä ja hyväksyvänä aikuisena?

2. Mekanismien tunnistaminen omassa työskentelyssäni

Mekanismien toteutuminen ei vaadi suuria tekoja – usein pienet, aidot, kuulluksi tulemisen hetket ovat juuri niitä, jotka synnyttävät muutosta. Reflektoi omaa vuorovaikutustasi, pysähdy äärelle, kuuntele rehellisesti ja ole läsnä.

Haastamismekanismi

Haastan asiakasta pohtimaan muutosta – mitä hän itse haluaa, tarvitsee ja tavoittelee?

- **Reflektio:** Uskallanko tuoda esiin ristiriitoja ja herätellä asiakasta tarkastelemaan itseään tai tilannettaan uudella tavalla – turvallisesti mutta rehellisesti?

Riskinottomekanismi

Asiakas ottaa muutokseen liittyvän riskin silloin, kun hän kokee työntekijän luottamuksen arvoiseksi. Muutos voi tuntua pelottavalta, mutta luottamuksellinen suhde mahdollistaa askelen tuntemattomaan.

- **Reflektio:** Onko minun toimintani riittävän ennakoitavaa, kunnioittavaa ja turvallista, jotta asiakas uskaltaa ottaa riskejä?

Vastakaikumekanismi (asiakastyön avainmekanismi)

Työntekijän tapa olla ja toimia synnyttää asiakkaassa vastakaikua – se voi olla toivoa, aktivoitumista, tunteiden jakamista tai muutoksen aloittamista.

- **Reflektio:** Minkälaista vastakaikua minä herätän? Tunnistanko sen? Pystynkö kuulemaan sen, vaikka se ei tulisi sanoina?

Roolinylittämismekanismi

Asiakas ja työntekijä ylittävät muodollisesti asetetut roolit (esim. opettaja–oppilas, viranomainen–asiakas). Tapahtuu kohtaaminen ”ihminen ihmiselle” – aito yhteys.

- **Reflektio:** Osaanko päästää irti kontrollista, ammatillisesta etäisyydestä silloin kun aidosti inhimillinen kohtaaminen on tärkeämpää?

3. Ammatillinen reflektio – kognitio, tunteet ja keho

- Millaisia tunteita asiakkaan tarina minussa herättää?
- Mitä ne kertovat minusta?
- Olenko tietoinen omista defensesseistäni tai triggeröitymisistäni? Miten ne vaikuttavat kohtaamiseen?
- Pystynkö olemaan riittävän läsnä, mutta samalla pitämään itseni suojassa – en mene “ihon alle”, mutta en myöskään jää kylmäksi?
- Osallistunko vuorovaikutukseen tiedostamattomilla oletuksilla tai haluanko korjata/lunastaa toisen puolesta?

4. Reflektio suhteessa KAIMEr-kehukseen ja sarjakuvaan

- **Konteksti:** Ymmärränkö asiakkaan taustaa ja yhteiskunnallista tilannetta laajasti – ilman yksinkertaistusta?
- **Toimijat:** Mitä roolia otan asiakkaan elämässä – olenko mahdollistaja vai este?
- **Interventiot:** Toimitanko mekaanisesti vai yksilöllisesti? Tarjoanko tukea, jota asiakas oikeasti tarvitsee?
- **Mekanismit:** Miten oma toimintani voi mahdollistaa muutoksen?
- **Tulokset:** Osaanko sanoittaa ja nähdä pienetkin muutokset? Voinko vahvistaa asiakkaan näkemystä omasta edistymisestään?

5. Osaamisen kehittäminen ja kehittyminen

- Mitä minun pitäisi vielä oppia?
- Millainen työntekijä haluan olla ihmiselle, joka on vaikeassa paikassa?
- Miten huolehdin omasta jaksamisestani ja säilytän työkykyäni ja empatiakykyäni?
- Milloin pyydän tukea tai puran työssä nousseita tunteita?
- Kenelle voin puhua?

MIKÄ ON KAIMEER-TEORIA?

KAIMEr on aikuissosiaalityöhön kehitetty laadullinen vaikuttavuuden arvioinnin teoria. Sen avulla tarkastellaan sosiaalityön vaikutuksia yksilön elämässä kokonaisvaltaisesti – ei vain palveluiden vaan myös elämänkulun ja yhteiskunnallisen tilanteen tasolla. Ruotsalaisten sosiaalityön tutkijoiden Björn Blomin ja Stefan Morénin kehittämää KAIMEr-teoriaa on sovellettu Siivittäjä-hankkeessa sarjakuvamuotoisessa arviointityökalussa.

KAIMEr-nimi muodostuu seuraavista osa-alueista:

Konteksti

Aktorit (toimijat)

Interventiot

Mekanismit

Resultaatit

Miksi KAIMEr-teoria on tärkeä?

1. Sopii sosiaalityöhön: huomioi yksilölliset ja ei-mitattavat vaikutukset, kuten kuulluksi tuleminen.
2. Tuo esiin muutoksen moniulotteisuuden: muutos voi olla pieni, keskeneräinen tai tunnepohjainen.
3. Havainnollistaa vaikuttavuutta kausaaliketjuna: muutosprosessia kuvataan vaiheittain kontekstista tuloksiin.
4. Korostaa asiakkaan kokemusta: asiakkaan oma näkemys muutoksesta on keskeinen.
5. Monikäyttöinen laadullisen arvioinnin väline: soveltuu asiakastyöhön, dokumentointiin, työnohjaukseen, kehittämiseen ja koulutukseen.

SIVITTÄMÖ -HANKE